

Sotkamon kunnan ja ELY-keskuksen välinen sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotouttamisen edistämisestä (vastaanottosopimus)

KHALL 07.12.2022 § 256
288/04.03.01.01/2022
Hallinto- ja
henkilöstöjohtaja

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset ovat 24.10.2022 lähettäneet alueen kuntiin ajankohtaista tietoa tilapäistä suojelua saavien, turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten tilanteesta ja esittävät, että kunnat varautuvat pakolaisten vastaanottoon. Osana varautumista kuntia pyydetään tekemään päätöksiä kuntapaikoista.

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset toivovat tietoa asian käsittelyn etenemisestä kunnissa 16.12.2022 mennessä osoitteeseen kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi, viitteellä ”Pakolaisten ja tilapäistä suojelua saavien kuntapaikat”.

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset toivovat, että alueiden kunnat tulisivat laajasti mukaan vastaanottotyöhön. Jokaisen kunnan tulisi varautua ottamaan vastaan vähintään kunnassa jo nyt asuvat tilapäistä suojelua saavat, lukuun ottamatta vastaanottokeskuspaikkakuntia. Tällä hetkellä Kainuun alueella asuu n. 500 tilapäistä suojelua saavaa, joista osa tulee tarvitsemaan kuntapaikan.

Kotoutumislakia on esitetty muutettavaksi 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestämästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyisivät kuntaanosoittamisen ja kuntakorvausten piiriin. Muutos lisää kuntapaikkatarvetta vuonna 2023. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että vuonna 2023 tarvitaan noin 4 200 kuntapaikkaa.

Venäjä 24.2.2022 Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyksen jälkeen Suomessa on 28.9.2022 mennessä jätetty 39 680 tilapäisen suojelun hakemusta. Suomessa vähintään vuoden asunut tilapäistä suojelua saava, jolla on aikomus jäädä Suomeen pysyvästi, voi halutessaan hakea kotikuntamerkintää Digi- ja väestötietovirastosta. Tämä aikaraja alkaa täyttyä Suomeen muuttaneiden osalta maaliskuusta 2023 alkaen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että vuoden 2022 aikana tulleista tilapäistä suojelua saavista noin 32 000 hakee kotikuntamerkintää keväästä 2023 alkaen ja siirtyy sen myötä pois vastaanottojärjestelmästä kuntien palvelujen piiriin. Kotikunta tuo tilapäistä suojelua saavalle kuntalaisen oikeudet ja velvollisuudet, kuten subjektiivisen päivähoitooikeuden, oikeuden käyttää hyvinvointialueen tarjoamia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä oppivelvollisuuden. Tilapäistä suojelua saava, jolla ei ole kotikuntalaisia tarkoitettua kotikuntaa, on vastaanottopalvelujen piirissä.

Kunta vastaa asunnon ja palvelujen järjestämisestä kuntapaikalle vastaanottamalleen henkilölle. Kuntien tulee varautua järjestämään peruspalvelut ja kotoutumista edistävät palvelut myös itsenäisesti kuntaan muuttaville. Vuoden 2023 alusta lukien palvelujen järjestämisessä on huomioitava sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille. Kunnan on tehtävä hyvinvointialueen kanssa yhteistyötä palvelujen yhteensovittamiseksi ja varmistamiseksi.

Kunta vastaa peruspalvelujen lisäksi muun muassa Suomessa asumiseen ja toimimiseen perehdyttämisestä, viranomaispalveluihin ohjaamisesta ja neuvonnasta, asiakkaan ohjaamisesta TE-palveluiden ja vuoden 2023 alusta tarvittaessa hyvinvointialueen palveluihin ja alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisesta muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saaville, joita ei ohjata työllisyyspalveluihin. Kunnan tulee huomioida mahdolliset aikuisten perusopetuksen (ml. lukuja kirjoitustaidon koulutuksen) tarpeessa olevat henkilöt. Lisäksi kunnan on varauduttava tarjoamaan 16–17-vuotiaille oppivelvollisille heille sopivaa koulutusta suomen kielen oppimiseksi ja jatko-opintoihin pääsemiseksi.

Sotkamon kunta teki 10.6.2022 Kuopion vastaanottokeskuksen kanssa toimeksiantosopimuksen Kuntamallista eli tilapäistä suojelua hakeville ja saaville, Ukrainasta sotaa pakeneville, henkilöille vastaanottoon kuuluvien majoitus- ja ohjauspalvelujen antamisesta. Sopimus oli edellytys kuntamalliin kuuluvien korvausten maksamiselle 1.5.2022 alkaen. Kuntamallin sopimuskautta jatkettiin optiokaudella 4.3.2023 saakka.

Kuntamallin piiriin kuuluvat henkilöt majoitetaan kunnan omistamissa tai vuokraamissa asunnoissa. Majoituspalveluun kuuluu henkilöille annettavaa neuvontaa ja ohjausta. Vastaanottokeskus korvaa kunnalle sopimuksen mukaisten majoitus- ja ohjauspalveluiden tuottamisesta tarkistetut asiakaslistauksen perusteella. Sotkamon Kuntamallin piirissä olevien henkilöiden määrä on noin 25.

Kuntamallin piiriin kuuluvien lisäksi Sotkamossa on arvioitu oleskelevan yksityismajoituksessa ja Kajaanin vastaanottokeskukseen piirissä olevia tilapäistä suojelua saavia muutamia kymmeniä.

Vastaanotosta sopiminen, tuki ja korvaukset

Pakolaisten kuntaan sijoittaminen perustuu kunnan ja ELY-keskuksen väliseen sopimukseen. ELY-keskus sopii vastaanotettavista pakolaisista, kuntapaikoista ja vastaanoton ajankohdasta kunnan kanssa.

Pakolaisista maksetaan kunnalle valtionosuuksia muiden kuntalaisten tapaan. Tämän lisäksi valtio korvaa pakolaisten vastaanottoa koskevan sopimuksen tehneille kunnille pakolaisista aiheutuvia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti. Kotoutumislakiin on esitetty muutosta 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta, sisältyisivät korvausten soveltamisen piiriin.

Kunnalle voidaan maksaa korvauksia itsenäisesti kuntaan muuttavista sekä kuntapaikalle muuttavista pakolaisista. Korvausten maksamisen edellytyksenä on

- ELY-keskuksen kanssa tehty voimassa oleva vastaanottosopimus ja
- kotoutumislain mukainen kotouttamisohjelma, joka antaa raamit kotoutumisen edistämiseksi tehtävälle työlle kunnassa.

Sotkamon kunnalla ei ole voimassa olevaa ELY-keskuksen kanssa tehtyä pakolaisten vastaanottosopimusta.

Kunnanvaltuusto on 31.1.2022 4 §:ssä hyväksynyt Kainuun kuntien kotouttamisohjelman 2022.

ELY-keskus on valmistellut Sotkamon kunnan ja ELY-keskuksen välisen sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotouttamisen edistämisestä (vastaanottosopimus).

Sopimuksen mukaan ELY-keskus ja kunta yhdessä arvioivat vuosittain kuntaan otsoitettavien ja sijoitettavien henkilöiden määrät, henkilöiden kuntaan muuton alkuvaiheen palveluihin, asumiseen sekä muihin kotoutumista edistäviin ja peruspalveluiden käyttöön kodistuvat tarpeet.

Sotkamossa asuu tilapäistä suojelua saavia, Ukrainan sotaa paenneita, henkilöitä, jotka saavat kotikunnan maaliskuusta 2023 alkaen. Kotoutumislain esitetyn muutoksen myötä myös tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta, sisältyisivät pakolaisista aiheutuvien kustannusten korvausten soveltamisen piiriin. Tämän vuoksi on tarpeen tehdä vastaanottosopimus ELY-keskuksen kanssa.

Esityslistan oheisaineistona vastaanottosopimusluonnos ja ELY-keskusten kirje kuntiin 24.10.2022.

Lisätietoja asiasta antaa hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren, puh. 040 198 6318 tai riikka.boren@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se päättää hyväksyä Sotkamon kunnan ja ELY-keskuksen välisen sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotouttamisen edistämisestä (vastaanottosopimus).

Kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Otteet

Kunnanvaltuusto